

Exam. Code : 103204

Subject Code : 1129

B.A./B.Sc. 4th Semester
POLITICAL SCIENCE
(Indian Political System)

Time Allowed—2 Hours] [Maximum Marks—100

SECTION—A

Attempt any SEVEN.

1. Discuss period of One party dominance in India.
2. Write a short note on the role of Shiromani Akali Dal as a political party.
3. Define pressure groups.
4. Briefly explain Voting behaviour.
5. Mention the powers of the Election Commission of India.
6. Briefly comment upon caste as a factor in Indian Politics.
7. Discuss some emerging features of Indian Politics.
8. How according to you Liberalisation has effected Indian Political System ?

9. Discuss Panchsheel.
10. Write a short note on Nam and its organization.

SECTION—B

Attempt **ONE** from each unit.

UNIT—I

1. Write a detailed note on National political parties of India and their electoral performance in recent elections.
2. Discuss meaning, nature and kinds of Pressure groups. How do you think they are effective? Support your answer with relevant examples.

UNIT—II

1. Give your analytical view on the Election Commission of India and its contribution in Electoral reforms in this country.
2. Discuss various determinants of Political participation in India.

UNIT—III

1. How according to you regional concerns have had a impact on politics of India?
2. Critically discuss the impact of liberalization on the politics of India. Support your arguments with suitable examples.

UNIT—IV

1. Write a detailed note on genesis of the principles of Indian Foreign Policy.
2. Give a critical appreciation of NAM.

(PUNJABI VERSION)

ਭਾਗ—ੳ

ਕਈ ਸ਼ੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਵ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਪਰ ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
3. ਦਬਾਅ ਸਮੂਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ।
4. ਵੋਟਿੰਗ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸੰਖਿਪਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
5. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਵਾਚਨ ਆਯੋਗ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
6. ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂਤੀ ਉਪਰ ਸੰਖੇਪ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ।
7. ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਉਭਰਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
8. ਤੁਹਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਵੇਂ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ?

9. ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
10. ਨਾਮ (NAM) ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੰਗਠਨ ਉਪਰ ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਅ

ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਲੀਆ ਚੁਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚੁਨਾਵੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਉਪਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
2. ਦਬਾਅ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਮਾਠ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ? ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

1. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਵਾਚਨ ਆਯੋਗ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੁਨਾਵੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਉਪਰ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਦਿਉ।
2. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—III

1. ਤੁਹਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਵੇਂ ਖੇਤਰੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?

2. ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਪਰ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਤਰਕਾਂ ਦਾ ਉਪਯੁਕਤ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—IV

1. ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਉਪਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
2. ਨਾਮ (NAM) ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਗੁਣ-ਦੋਸ਼ ਵਿਵੇਚਨ ਕਰੋ।

(HINDI VERSION)

कोई सात प्रश्न करो।

1. भारत में एक पार्टी के प्रभुत्व की अवधि की चर्चा करो।
2. एक राजनीतिक पार्टी के रूप में शिरोपार्थक अकाली दल की भूमिका पर संक्षिप्त नोट लिखो।
3. दबाव समूह परिभाषित करो।
4. वोटिंग के व्यवहार की संक्षिप्त व्याख्या करो।
5. भारत के निर्वाचन आयोग की शक्तियों का उल्लेख करो।
6. भारतीय राजनीति में एक कारक के रूप में जाति पर संक्षेप में टिप्पणी लिखो।

7. भारतीय राजनीति के कुछ उभरते लक्षणों की चर्चा करो।
8. आपके अनुसार कैसे उदारिकरण भारतीय राजनीतिक प्रणाली को प्रभावित करता है ?
9. प्रणाली पर चर्चा करो।
10. नाम (NAM) और उसके संगठन पर संक्षिप्त नोट लिखो।

भाग—ख

प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करो।

यूनिट—I

1. भारत की राष्ट्रीय राजनीतिक पार्टियों तथा हालिया चुनावों में उनके चुनावी प्रदर्शन पर विस्तृत नोट लिखो।
2. दबाव समूहों का अर्थ, प्रकृति तथा प्रकारों की चर्चा करो। आपको कैसे लगता है कि यह प्रणाली है ? प्रासंगिक उदाहरण के साथ अपने उत्तर का समर्थन करो।

यूनिट—II

1. भारत के निर्वाचन आयोग तथा इस देश में चुनावी सुधारों में इसके योगदान पर अपना विश्लेषणात्मक विचार दीजिये।
2. भारत में राजनीतिक भागीदारी के विभिन्न निर्धारकों की चर्चा करो।

यूनिट—III

1. आपके अनुसार कैसे क्षेत्रीय चिंताओं का भारत की राजनीति पर प्रभाव पड़ता है ?

2. भारत की राजनीति पर उदारीकरण के प्रभाव की आलोचनात्मक चर्चा करो। अपने तर्कों का उपयुक्त उदाहरणों के साथ समर्थन करो।

यूनिट—IV

1. भारतीय विदेश नीति के सिद्धांतों की उत्पत्ति पर एक विस्तृत नोट लिखो।
2. नाम (NAM) का आलोचनात्मक गुण-दोष विवेचन करो।